

PRETPLATNIČKI LISTIĆ

IME I PREZIME I NAZIV TVRTKE

MATIČNI BROJ/OIB

TELEFON

ULICA I BROJ

POŠTA I GRAD

Godišnja pretplata (52 broja) = 560,00 kn
 * za europske države 165,00 EUR
 * za prekomorske države 295,50 USD
 Polugodišnja pretplata (26 brojeva) = 280,00 kn
 Tromjesečna pretplata (13 brojeva) = 140,00 kn
 Mjesečna pretplata (4 ili 5 brojeva) = 46,66 kn

Pretplatni listić i kopiju uplatnice pošaljite na adresu:
HKZ-Hrvatsko slovo d.o.o.,

Hrvatske bratske zajednice 4, 10 000 Zagreb;
 telefoni: **01/4814 965; 6190 112, fax: 01/6190 111;**
 Domaće pretplate doznačite na transakcijski račun:
 IBAN HR31 2340 0091 1001 49615

kod Privredne banke d.d., Zagreb, s naznakom za
 Hrvatsko slovo

Devizne pretplate doznačujte SAMO i ISKLJUČIVO
 doznakom na naš devizni račun,
 jer više nismo u mogućnosti primiti čekove:

MB: 1364294; OIB: 01074627909

IBAN HR31 2340 0091 1001 49615

SWIFT: PBZGHR2X; Privredna banka d.d., Radnička
 cesta 50, 10000 Zagreb

**OTON
IVEKOVIĆ**
1869. - 1939.

**PETAR
ŠEGEDIN**
1909. - 1998.

Genij prostora: 1/1 str. - 7.200,00 kuna,
 1/2 str. - 3.600,00 kuna, 1/3 str. -
 2.400,00 kuna,
 1/4 str. - 1.800,00 kuna; 1/8 str. -
 900,00 kuna.
 Sve bez PDV-a

Tjednik za kulturu Hrvatsko slovo
 objavljuje se uz financijsku potporu
 Ministarstva kulture Republike
 Hrvatske te Grada Zagreba.

**hrvatski filozof,
 bivši ministar znanosti i
 obrazovanja
 u 14. Vladi Republike Hrvatske
 prof. dr. sc. Pavo Barišić**

Razgovarao: Anto PRANJKIĆ

BOSANSKOJ POSAVINI MANJKA ISTRAŽIVANJA I PROUČAVANJA VLASTITE POVIJESTI

Prof. dr. Pavo Barišić, dugogodišnji je poznati društveno-politički djelatnik, jedan od naših izvrsnih znanstvenika. Rođen je 9. rujna 1959. Možda je "posavski kamenac" kojega je ponio iz obiteljskog doma u svojoj Gornjoj Dubici kod Odžaka u Bosanskoj Posavini utjecao na njegovu mirnoću, mukotrpan rad, mudrost, upornost i strpljenje, ali je sigurno da je kroz život prošao put pun iskustva, a koji je u današnjoj situaciji u Hrvatskoj neizmjerljivo važan pogotovu u znanstvenom smislu.

Na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu završio je 1982. godine studij prava, a samo godinu poslije na Filozofskom fakultetu je diplomirao studij filozofije i germanistike. Magistrirao je 1985. godine, a doktorirao 1989. godine na Sveučilištu u Augsburgu.

Radi kao znanstveni savjetnik u Institutu za filozofiju u Zagrebu, a predavao je i kao redoviti profesor na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Objavljuje knjige i znanstvene radove na hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku, a neki radovi prevedeni su mu na japanski, korejski, španjolski. Postoje najave da bi se njegov sveučilišni udžbenik iz kolegija "Uvod u filozofiju demokracije", koji je nazvao "Ideal vladavine puka", mogao uskoro prevoditi i na talijanski jezik.

Obnašao je niz društvenih pozicija, a bio je ministar znanosti i obrazovanja u Vladi Republike Hrvatske od listopada 2016. do lipnja 2017.

Bio je i pomoćnik ministra toga resornoga ministarstva od travnja 2004. do listopada 2006.

U posljednje vrijeme često je izvan Domovine, jer znanstveno umijeće prenosi na znanstvenike diljem svijeta.

No, često je vrlo velika ljubav prof. dr. Barišića zatomljivana

i stavljana u drugi plan, a on je cijeloga života čeznuo za njom. Svoju je Bosansku Posavinu napustio davno, praktično s 15 godina, ali ona mu je uvijek u srcu i na duši. U svakom razgovoru s njim osjeti se bilo posavskoga čovjeka. U teškim vremenima za Posavinu bio je s njom i u njoj: mislima, riječima, ali i konkretnim djelima i to znanstvenim, povijesnim, koja su u velikoj mjeri čeličila posavskoga prognanoga, iseljenoga i raseljenoga čovjeka. Povezivao je dr. Barišić Posavce svojim govorima, deklaracijama, projektima te tako i politički djelovao. I danas se toga rado sjeća. Ponajprije odlaska iz ravnice podno Vučjaka i bogate povijesti toga kraja, koja je još uvijek mnogima prekrivena velom tajne, ali i patnje i muke koje su pogodile hrvatski puk južno od Save.

Što Vam znači zavičaj?

O značenju zavičaja za svakoga čovjeka, za identitet osobe, pisao sam u svojim filozofskim raspravama. Tematizirao sam zavičajnost između ostaloga, i u doktorskoj disertaciji, gdje sam razmatrao o pojmovima "svijeta" i "ethosa". Posebice sam razmatrao koliko modernom čovjeku znači pomračenje svijeta koje se događa uslijed krize vrjednota što od 19. st. intenzivno zaokuplja zapadnu moralno-političku misao. Citirao sam poznate riječi Friedricha Nietzschea: "Jao onom tko nema zavičaja!" Pisao sam o bez-zavičajnosti čovjeka i suvremenom *zalasku uma* 1989. , a nekoliko godina poslije, dogodilo se i meni osobno iskustvo o kojemu pjeva Nietzsche kada najavljuje nadolazak zime i nihilizma; i sam sam, na neki način, izgubio zavičaj. To je za mene bila jedna od egzistencijalno vrlo potresnih situacija, kao i mnogima koji smo podrijetlom iz Posavine, kada je 1992. go-

dine naš zavičaj u agresiji razrušen, spaljen i opustošen, a ljudi iz svojih domova prognani. Povezao sam taj gubitak zavičajnosti na svoj način sa sudbinom modernoga čovjeka, koji je u trajnoj potrazi za vlastitim ethosom, domom, zavičajem, obitavalištem, blizinom zajednice.

Međutim, povezanost s rodnim krajem nije prekinuta kad sam Posavinu napustio nakon osnovne škole 1974. Otišao sam u Bol na otoku Braču i to zajedno sa, spomenuo bih to ime s posebnim poštovanjem, kolegom iz razreda u Gornjoj Dubici - Perom Zečevićem. U Odžaku danas njegovo ime nosi srednja škola u kojoj je radio kao profesor, a on ima velike zasluge za povratak mnogih prognanih i obnovu razrušena kraja. Pero je bio prijatelj, koji me pozvao na zajednički nastavak školovanja u Bolu, premda sam već bio krenuo u Gimnaziju u Modriči. Na njegov poziv i molbu otišli smo skupa i bilo nam je to doista prekrasno životno razdoblje.

Nakon završene gimnazije, započeo sam studij prava i potom filozofije i njemačkoga jezika. Tako da sam iz zavičaja prilično rano otišao zbog školovanja i studija. Nastanio sam se u Zagrebu gdje živim već četrdeset godina, od 1979. Pritom nastojim uspomenu na zavičaj održati što je dulje moguće, ona nikada nije posve iščeznula niti je zatomljena. Osobito sam često odlazio u posjete do prije nekoliko godina, dok su mi još roditelji, povratnici nakon rata, tamo živjeli. Ali i danas, kada njih više nema, roditeljska kuća i rodni kraj privlačno su mjesto koje rado posjećujem. Nalazi se u Gornjoj Dubici, koja pripada povijesnoj župi Podvučjak. Gornja Dubica bila je posljednje sjedište Župe koje se premještalo od Pećnika do Svilaja i Potočana.

Povijest toga kraja na mene ostavlja snažan dojam. Pogotovu sam bio sretan i ponosan kad sam nakon dugogodišnjega istraživanja ustanovio kako se je na kućnoj "numeri" na kojoj se nalaze imanja mojih roditelja i stričeva rodio davne 1789. godine prvi iz generacije naših izravnih predaka u Posavini - Mijo Barišić. Dakle, vjerojatno se generacija prije toga, negdje sredinom 18. st., doselila u taj kraj. To je nekoliko stoljeća bogate povijesti, koja nas na neki način obvezuje. Tako je i moja povezanost s rodnim krajem uvijek bila živa, a kao što sam i napomenuo, ona je posebno oživjela početkom 90-tih godina prošloga stoljeća, kada smo doživjeli velike patnje i stradanja.

Bosanska Posavina tada je bila jako izložena agresiji i za mene je to bio snažan poticaj za neposredni angažman i djelovanje u Zajednici prognanih, izbjeglih i raseljenih Hrvata Bosanske Posavine. Bio sam u Predsjedništvu te Zajednice, sudjelovao u mnogim aktivnostima sve do Daytonskoga mira i nakon toga povratka manjega dijela raseljenih. Stoga sam s radošću nastavio djelo-

Želim da se Bosanska Posavina,
 i cijela BiH, što prije nađu u
 državnoj zajednici s Hrvatskom,
 u Europskoj uniji

vanje u tom segmentu i kada je osnovana Udruga bosanskih Hrvata "Prsten". Kao pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske imao sam čast i zadovoljstvo poduprijeti vrijednu ideju okupljanja i uključiti se kasnije u Predsjedništvo. Posebice sam ponosan što sam bio u prigodi sudjelovati u utemeljenju Kluba znanstvenika. Bio sam i predsjednikom toga Kluba u prva dva mandata, nastojeći potaknuti upravo i one koji žele zadržati svoju povezanost sa zavičajem, poduprijeti ljude koji tamo žive, ali i zadržati naše poveznice s rodnim krajem.

Gospodine Barišiću, politika nije davala priliku za opstanak Bosanskoj Posavini, ali kuće tamo niču, ljudi se vraćaju. No, ne intenzitetom kojim bi smo željeli. Jesmo li možda mi, ljudi iz Bosanske Posavine "zatajili" u tom smislu? Možda smo trebali biti malo bučniji, energičniji?

Vrlo je zanimljivo opažanje koje ste iznijeli. Ali svakako nismo bili ni nedovoljno energični niti smo šutjeli kada je trebalo govoriti. No, proširio bih Vaše pitanje osvrtnom na bremenitu povijest toga kraja. Ona je nemirna i razorna još od vremena Rimljana; u svakom razdoblju imamo vrijeme sadnje i gradnje, a potom rušenja i raseljavanja. Sve do velikosrpske agresije, na koju ste ukazali, možemo promatrati kako to plodno područje uz Savu često postaje poprištem na kojem se stanovništvo u seobnim valovima izmjenjivalo. Mijenjale su se i utvrđivale granice, što je određivalo stanje među carstvima. Tako se prije tri stoljeća na taj prostor proširilo Habsburško Carstvo, nakon što je princ Eugen Savojski zauzeo te krajeve. Vi znate da granica nakon mira u Srijemskim Karlovcima nije bila prirodna i onakva kakva je sada između Bosne i Hercegovine i Hrvatske, tokom rijeke Save, nego se prostirala 20-40 kilometara južno od Save. Tako je veći dio prostora Bosanske Posavine od 1699. do 1739. godine, sve do Beogradskoga mira, pripadao Habsburškom Carstvu. Kasnije je ponovno vraćeno osmanskoj upravi i do danas je to ostala republička, odnosno državna granica. Dakle, kad promatramo kako se stanovništvo mijenjalo i kako se iseljavalo i ponovno naseljavalo, to doista pokazuje, sve do posljednje kataklizme koja je zahvatila posavski kraj, kako su se tim područjem svojedobno namirivala carstva i države. Također, kad pogledamo planove međunarodne zajednice o podjeli BiH upravo su se na Posavini "lomila koplja". Svjedoče o tome kako propali Vance-Owenov tako i sramni Owen-Stoltenbergov plan koji je na zemljovidu ucrtao tzv. „Posavski koridor“.

Želio bih ukazati na jedan dio svoje dje-latnosti o kojoj ranije nisam govorio u

Nadam se da će i Europska unija što skorije dati prigodu Posavini i ljudima koji su opstali na tom području, ali i onima koji se gorljivo zalažu za taj kraj, za njegovu obnovu i povratak onih koji to žele

javnosti. U razdoblju od 1992. do 1995., od početka agresije na Posavinu do Daytona, u vrijeme kada sam obnašao dužnost ravnatelja Instituta za filozofiju i bio na drugim javnim službama i političkim funkcijama, između ostaloga bio i predsjednik Upravnoga vijeća Pučkoga otvorenog učilišta, sudjelovao sam u organizaciji nekoliko okupljanja. Između ostaloga, pomagao sam u pripremama Sabora prognanih, izbjeglih i raseljenih Hrvata Bosanske Posavine, koji se održao 20. studenoga 1993. u Pučkom otvorenom učilištu u Zagrebu.

Manje je poznato u javnosti da je za tu prigodu napisana prva *Deklaracija prognanih, izbjeglih i iseljenih Bosanske Posavine*, koja je usvojena i potpisana na tom Saboru. Pripala mi je čast napisati nacrt te Deklaracije, koja je na Saboru pročitana i koja je dobila svesrdnu potporu brojnih nazočnih. To je bio prvi akt nakon kojega su krenuli drugi slični skupovi. Dva mjeseca nakon toga, krajem siječnja 1994., održana je konstituirajuća sjednica Hrvatskoga narodnog vijeća „provincije Bosanska Posavina“ u Slavonском Brodu, na kojoj je za predsjednika Sabora Bosanske Posavine izabran dr. Josip Jelić, a za dopredsjednika dr. Anto Kovačević i odvjetnik Iko Stanić. Poznato je koliko je upravo taj dopredsjednički dvojac odigrao ključnu ulogu da se zastave sramni Ženevski pregovori i prekine razaranja Bosne i Hercegovine. Napokon je početkom veljače 1994. godine u Sarajevu održan znameniti Sabor Hrvata Bosne i Hercegovine. Imao sam čast, zadovoljstvo, ali i privilegij sudjelovati u tim povijesnim zbivanjima. Po izaslanicima Bosanske Posavine poslao sam svoj prilog za Deklaraciju koja je donesena na sarajevskom Saboru.

Stoga sam jako ponosan na prvotnu Deklaraciju prognanih, izbjeglih i iseljenih Bosanske Posavine. Na temelju međunarodnoga prava njome smo obznaneli javnosti da se na području Bosanske Posavine u 1992. i 1993. „dogodio genocid nad većinskim hrvatskim i muslimanskim pučanstvom“. Tu smo se u izjavi suprotstavili i tražili od međunarodne zajednice „bezuvjetno pravo povratka svih prognanih i izbjeglih Hrvata i Muslimana u svoje domove“, „očuvanje teritorijalne cjelovitosti Bosanske Posavine“, kao politički ustrojene pokrajine s većinskim hrvatskim pučanstvom. Namjerno prenosim doslovno formulacije u obliku u kojemu su tada usvojene.

Nažalost, povijest se okrutno poigrala s tim krajem. Nema više Bosanske Posavine kao cjelovitog teritorija. Ostalo je u okviru Federacije Bosne i Hercegovine vrlo malo uglavnom oraškoga, odžačkoga i šamačkoga kraja od prvotnih osam općina Bosanske Posavine. Kakvi su međunarodni posrednici dijelili taj kraj, možda možemo biti sretni što je išta ostalo ili vraćeno nakon Daytonskoga mira u danim okolnostima. Ali valja zacijelo žaliti za onim što je izgubljeno kao i za uru-

šavanjem značenja Bosanske Posavine za BiH, Hrvatsku i ovaj dio Europe.

Tu je živjelo vrijedno pučanstvo, s iznimno razvijenim osjećajem za tradiciju, s visokim čudorednim načelima čestitosti i poštenja, poštivanja obitelji, vrijednosti koje su visoke na ljestvici poželjnih kulturnih tečevina. Mnogi su potomci tih vrijednih Posavaca raseljeni diljem Republike Hrvatske, Europe i svijeta. Na tom području, još uvijek, imamo ne samo puno razrušenih domova nego još više onih koji su obnovljeni, ali napušteni. Međutim, nadam se da će i Europska unija što skorije dati prigodu tom kraju i tim ljudima koji su opstali na tom području, ali i onima koji se gorljivo zalažu za taj kraj, za njegovu obnovu i povratak onih koji to žele.

Svako područje čine i njegovi ljudi. Posavljaka ili Posavaca ima na svim meridijanima i paralelama ovoga svijeta. Fra Grga Vilić je jedan od njih. Bilježio je mnogo toga o povijesti Bosanske Posavine. Uz njega su tu i mnogi drugi prosvjetitelji. No, tu su i poginuli u borbi protiv raznih osvajača. Svi oni zaslužuju da se valoriziraju i oni, ali i preko njih Bosanska Posavina u cjelini?

Imao sam prigodu upoznati i blisko suradivati s fra Grgom Vilićem, dok je i sam bio u izgnanstvu i to u okviru spomenute Zajednice prognanih, izbjeglih i iseljenih Hrvata iz Bosanske Posavine. Jako cijenim ono što je on napravio za Posavinu i za Posavce. Skloniji sam koristiti pojam "Posavac". Ništa mi ne smeta što se tako označavaju i vrsta vola i konja. To ne mora stvarati odbojnost, a i mislim da je više u duhu hrvatskoga jezika. Dakle, fra Grga Vilić objavio je i započeo pripremu niza izdanja u kojima opisuje bitne stvari: vremena stradanja, popise iz matica rođenih, vjenčanih i umrlih. Mnogo je radio na prikupljanju povijesne građe o pučanstvu Bosanske Posavine općenito.

Osobno smatram da Bosanskoj Posavini manjka istraživanja i proučavanja vlastite povijesti, a to je za identitet jednoga kraja i njegova naroda jako bitno. I kao što ste i sami kazali, u međuvremenu je znatno narastao broj kulturnih i znanstvenih djelatnika podrijetlom iz Bosanske Posavine. To je intelektualna snaga koju treba potaknuti da se više angažira za razvoj svojega kraja. Zato jako cijenim Udrugu "Fra Grga Vilić", koja je u nekim segmentima, nastavila njegov započeti rad, premda bih osobno više volio da su se nastavili projekti koje je on sam pokrenuo. Ali i mnogi drugi naši znanstvenici pozvani su istraživati povijest i kulturu toga kraja te se na taj način odužiti svemu onome što ti ljudi i taj kraj zaslužuju.

Stoga sam jako ponosan na prvotnu Deklaraciju

prognanih, izbjeglih i iseljenih Bosanske Posavine. Na temelju međunarodnoga prava njome smo obznaneli javnosti da se na području Bosanske Posavine u 1992. i 1993.

Ne smatram da su samo oni koji su na nekim položajima dionici političkog života. Svi mi pripadamo tom političkom korpusu

Mislim da je istraživanje o životu i ljudima iz posavskoga kraja, o rođenim i umrlim, vjenčanim i doseljenim u te krajeve, koje je započeo fra Grga Vilić, nešto što nam može ponuditi cjelovitiju sliku o povijesti toga kraja. Ona je zacijelo nedovoljno istražena. I sâm sam, pomalo amaterski, između ostaloga, baveći se i istraživanjem povijesti došao do zaključka da mi gotovo i ne znamo ni kada ni odakle smo doseljeni. Znamo da su nam predci došli u te krajeve u 18. st. te da je najveći broj naseljavanja bio nakon osvajanja princa Eugena Savojskoga. On je tada doveo u te krajeve pučanstvo iz Sarajeva, Hercegovine pa sve do juga i Dalmacije. Međutim, o tome imamo vrlo malo povijesnih studija, ozbiljnih povijesnih istraživanja i radova. U matičnim knjigama i brojnim arhivskim izvorima postoji puno sačuvane građe koju valja obraditi i objelodaniti. Volio bih da tu zadaću ozbiljno prihvatimo i istražimo, a i sam sam nastojao potaknuti kolege znanstvenike da nastave na tome raditi, posebice u okviru Kluba znanstvenika udruge *Prsten*. Nadam se da ćemo vidjeti plodotvornije prinose u tom području.

Govorimo o Bosanskoj Posavini. Ona je neizostavna tema kada se sretnu dvojica Posavaca, tako i danas. No, moramo reći da je postala sinonim za nepravdu, sinonim za izvlačenje debljeg kraja. Vas se u posljednje vrijeme spominje kao čovjeka koji je doživio svojevrsnu nepravdu. I uistinu, to se tako i pokazalo. Zašto se, gospodine Barišiću, često "puca" po Posavcima?

To je zacijelo zamršeno pitanje na koje ne bih tako jednostavno odgovorio povezivanjem Posavine s nepravdom i izvlačenjem debljega kraja. Ima očito puno razloga koje valja svaki puta pomno razlučivati kada se razmatra zašto se nešto dogodilo. Ne mislim da se s tim treba previše opterećivati niti zdvajati. U demokraciji imate različite čimbenike koji utječu na stajališta i mišljenja građana. Ima onih koji se znaju više nametati u javnosti. A ljudi iz Posavine često su samozatajni i skromni, skloniji dokazivati se svojim radom i postignućima.

Javne dužnosti, a osobito iskazivanje počasti, najčešće je rezultat nekakva odnosa političkih snaga, mnijenja i utjecajnih skupina. Ima istine donekle i u tome što ste rekli. Zacijelo se posavski kraj nije uspijevao dovoljno politički nametnuti i dokazati svoje interese. Ali ostavimo li to po strani, skloniji sam ipak prihvatiti političku stvarnost koja u demokraciji ograničuje mandate služenjem opće volje i povjerenjem građana. Bez obzira, jesam li bio jedan dan na dužnosti ministra, ili nekad ranije na dužnosti pomoćnika ministra, prije svega ostajem znanstvenik koji svojim radom, kako stručnim tako i javnim, i dalje sudjeluje u političkom životu. Ne smatram da su samo

S V E Z A H R V A T S K U H R V A T S K U N I Z A Š T O

Prisežna poslanica Franje Tuđmana 5. kolovoza 1997. (4)

U svom novom mandatu, zahtijevat ću skrajnju dosljednost u beskompromisnom sprečavanju i obračunu sa svim oblicima mita i korupcije, odnosno svake zloporabe službenog položaja, ili potkradanja državne imovine. Ali također i ilegalnog rada, te izbjegavanja poreznih i drugih obveza, ili stečenih privilegija na protuzakonit način. S obzirom na izrazito nepovoljne demografske prilike, uzrokovane protuhrvatskim režimima u prošlosti, valja nam odlučnije rješavati uvjete za brži i što brojniji povratak iseljenika, i privremeno zaposlenih u inozemstvu. Moramo biti svjesni, da od demografske obnove zavisi i sveopći napredak Hrvatske. Stoga moramo posebnu brigu posvetiti položaju žene i majke, te svestranom osiguranju budućnosti mladih u svojoj Domovini.

U nastavku općeg političkog preporoda hrvatskoga naroda - s kojim smo tisućljetni san o svojoj slobodi i svojoj državi pretvorili u stvarnost - sada, na prijelazu iz drugog u treće tisućljeće, na nama je, da dovršimo i punu integraciju hrvatskog nacionalnog bića, u teritorijalnom i u duhovnom smislu. Zbog teritorijalne podijeljenosti, te državno-političke nesamostalnosti, hrvatski narod nikada do sada nije mogao ostvariti tu pretpostavku svoje trajne državne samosvojnosti. U tu svrhu, ali i radi što uspješnijeg rješavanja svih aktualnih problema, iz unutrašnjeg i međunarodnog života, potrebna je svijest, kako za prevladavanje svih pojavnosti regionalističko-autonomaškog podvajanja, tako i za suradnju svih političkih i društvenih čimbenika - iz većinskih i oporbenih redova - kad su u pitanju općenacionalni i državni interesi. To nije nikakav usko nacionalistički zahtjev, već poziv na nužnost prihvaćanja visokih načela, kojih se pridržavaju u svojoj državnoj politici svi zreli narodi.

U stvaralačkom raspravljanju, i pregnuću svih političkih i društvenih subjekata, oko rješavanja svih aktualnih pitanja - a ne u nihilističkom poricanju i anarhističkom rastrojstvu, ili demagoškom obmanjivanju - možemo postići i svrhovitije rezultate u gospodarskom i kulturno-znanstvenom razvitku, u podizanju životnoga standarda svega pučanstva, te u jačanju međunarodnog položaja svoje države. Uvjerem sam da će hrvatski narod - koji je pod svojim razboritim i odlučnim vodstvom, i u najtežim unutarnjim i međunarodnim okolnostima - ostvario svoje povijesne ciljeve, znati sačuvati i učvrstiti sve stečevine svoje nadživotne borbe, za svoju slobodu i svoju državu. Kao hrvatski državni poglavar, svjestan svoje odgovornosti pred hrvatskim narodom i svim hrvatskim građanima, pred Bogom i međunarodnom zajednicom, u njezinoj brizi za mirom - u svom novom predsjedničkom mandatu učinit ću sve, u okviru svojih ustavnih ovlasti, da bih osigurao, što potpunije, ostvarenje iznjetih ciljeva i zadaća.

Da, u hrvatskoj nacionalnoj slozi, gradimo svoju Domovinu tako, da Hrvatska bude zemlja demokratskih ljudskih sloboda, gospodarskog i kulturnog procvata, blagostanja i sreće svih njezinih građana. Da Hrvatska bude snažan čimbenik mira, suradnje među narodima, i stabilnosti novog međunarodnog poretka u ovom dijelu svijeta.

Svršetak

RAZGOVOR
Dr. sc. Pavo Barišić

Nastavak s 4. str.

oni koji su na nekim položajima dionici političkog života. Svi mi pripadamo tom političkom korpusu. Pripadam onoj generaciji koja je imala povlasticu, nakon autoritativne vladavine u jednopartijskom režimu, doživjeti preokret u demokratski sustav. Smatram da je to jedno od najvećih ispunjenja u mom životu. Tomu sam posvetio jednu knjigu o demokraciji, koju sam napisao kao sveučilišni udžbenik, prvi u Hrvatskoj iz filozofije demokracije. Naslovio sam ga "Ideal vladavine puka". Smatram da je za našu generaciju to najveće postignuće i tečevina koju valja sačuvati: bilo je veličanstveno i neponovljivo iskustvo dočekati slobodu govora, mišljenja, izražavanja, okupljanja u vlastitoj i nezavisnoj državi koja je u međuvremenu postala ravnopravna članica europske zajednice slobodnih naroda.

Sve su to lijepe stvari o kojima smo u određenim vremenima mogli samo sanjati i čeznuti. Ali kao što je s idealima općenito, i kao što pjeva pjesnik Boris Maruna: "Lakše je bilo voljeti te iz daljine." Tako je i s demokracijom, ali i idealom demokracije. Onima koji su previše sanjali demokraciju u zvjezdanim visinama, ona im je pokazala i svoje naličje. Iz blizine se vidi ono što je u daljini prikriveno. Kada su se počele događati mračnije stvari, ljudi su skloni odmah otići u drugu krajnost pa im se u slikama najednom počinje javljati obilje crnih tonova, razočaranja i pesimizma.

Nastojim u prosudbama ostati realističan i smatram da je demokracija kakvu danas razvijamo u svijetu jedna od velikih civilizacijskih stečevina. Zato se vrijedi za nju boriti i dograđivati njezine osnove. Mislim da su na to osobito pozvane prve generacije koje su sve to doživjele. Zato smatram da u političkom životu trebaju svi građani na svojim mjestima sudjelovati. Ne treba po svaku cijenu letjeti za vlašću,

ali kada smo pozvani, kada smo u prilici dati vlastiti obol zajedničkom dobru, u javnim poslovima, tome se treba odazvati. Opet, i kada smo izvan javnoga prostora, i kada nismo na političkim pozicijama, još uvijek smo dionici toga političkog života. U vladavini puka traži se rasuđivanje svih i stoga trebamo dati svoj prinos.

Spomenuo sam kako smo i 90-te kada je bila Posavina u pitanju dali doprinos na svoj način, pišući deklaracije, izlaganja, pomagali drugima. To je odgovor na Vaše pitanje. Nismo mi zatajili što se tiče našega djelovanja. Učinili smo što je u zadanim okolnostima bilo moguće načiniti. Akumulirala se tih godina sjajna energija i ozračje zajedništva onih koji su stradali i koji su se stoga osjetili potaknutima suprotstaviti se nepravdi.

Osjećao sam se sretnim na kraju kada je postignut mir i kada je otvorena mogućnost za povratak barem dijela ljudi u rodnu Posavinu. Bez obzira što možemo prigovarati kako *daytonsko* rješenje nije bilo ni odveć pravedno ni previše uspješno, valja ga promatrati u odnosu na zaustavljanje rata i pustošenja. Ono je ipak na koncu omogućilo uspostavljanje mira u Bosni i Hercegovini. A donekle je otvorilo prostor i za barem ograničen povrat dijela Bosanske Posavine.

Stoga sam uvjeren kako se treba ustrajno zalagati za određene političke principe i sudjelovati u političkom životu, osobito dok još uvijek postoji mogućnost da se ispravi barem dio nepravdi iz prošlosti. A budućnost čeka djela naših vrijednih ruku i bit će utoliko ljepša i svjetlija ukoliko se za nju više založimo i potrudimo. Sanjam o tome i zalažem se za to da se Bosanska Posavina kao i cijela Bosna i Hercegovina što prije nađu opet u jednoj državnoj zajednici s Hrvatskom, u Europskoj uniji.

Razgovarao Anto PRANJKIĆ

Nastavak sa 7 str.

Susret s Marijanom Knezovićem

teljicom Hanom iz Sarajeva, te da je ima priliku pojesti bakalar za Božić kod prijatelja Emira iz Bihaća.

„Ljudi, to vam je jednostavno Bosna i Hercegovina. To živite svaki dan. Imate prijatelje koji su Srbi i Bošnjaci. Ono što me raduje je činjenica da su mlađi ljudi ipak vidno spremniji otvorenije promatrati društvo. Mlađi ljudi u Bosni i Hercegovini danas su dovoljno hrabri i odvažni, a to je sigurno dobra pokazatelj.“

Naravno kada se razgovara s ponosnim Hercegovcem, kakav Marijan zasigurno jest, nemoguće je ne spomenuti i ponos Hercegovine, a to je nogometni klub *Zrinjski* Mostar. Osim što nam je *Zrinjski* zanimljiv kao športski fenomen koji u posljednjih godina dominira nogometnom scenom, on također izaziva pozornost i zbog drugih stvari.

Marijan i sam ponosno navodi: „*Zrinjski* Mostar danas je jedini multietnički klub u Bosni i Hercegovini. Ako dođete u Mostar na utakmice *Zrinjskog* onda se čuje kako se skandira i Srbima i Bošnjacima i Hrvatima na jednak način. Cijeni se profesionalizam, odnosno ono kako tko zna obaviti svoj dio posla na terenu. I upravo bi to trebala biti slika Bosne i Hercegovine.“

Ovaj primjer *Zrinjskog* pokazuje kako hrvatski

narod u Bosni i Hercegovini ne može nositi stigmatu rušilačkog faktora koja mu se nemali broj puta pokušala nalijepiti. Hrvati u BiH prihvaćaju sve ljude bez obzira na njihovo vjersko i nacionalno podrijetlo. Ne samo da ih prihvaćaju već ih i slave kada oni naprave nešto dobro i pozitivno što ide na korist čitavoj zajednici. *Zrinjski* je savršeni primjer toga i može poslužiti i drugima kao model za pozitivnu izgradnju suživota i međusobnog uvažavanja.

Na kraju intervjua dotaknuli smo se i Bruce Leea, kipa što ga je prije desetak godina u Mostaru podigao Nino Raspudić. Ne slučajno odabran Bruce Lee, kao svjetski poznati simbol hrabrosti i borbe protiv nepravde trebao je pomiriti podijeljeni grad i biti mjesto koje će spajati ono što je do tada bilo razdvojeno. Nažalost taj simbolički čin ostao je samo na razini simbola, a pokazalo se da niti Bruce Lee nije dovoljno niti jak niti hrabar da razriješiti probleme koji muče taj grad. Komentirajući to Marijan napominje kako vjeruje da će se u budućnosti stvar promijeniti i da taj kip ne će ostati samo vremenom zaboravljena gesta. Također iskazao je i veliku zahvalu Nini Raspudiću koji je dugo vremena gotovo jedini upoznao hrvatsku javnost o problemima Hrvata u Bosni i Hercegovini.

Ovim putem Udruga „Obnova“, zahvaljuje se „Hrvatskom Slovu“ na ustupljenom prostoru za snimanje ovoga podcasta. Cijeli podcast možete pogledati na You Tube kanalu pod nazivom „Časopis Obnova“, OBNOVA: Marijan Knezović - „Stanje u BiH nakon izbora Željka Komšića“

Razgovarao Damir KOPLJAR

pretplatite se!

ZAJEDNO

kreirajmo hrvatsku